

С. А. Генсірук, І. П. Соловій

Агрolandшафт

АГРОЛАНДШАФТ (від [агро...](#) і [ландшафт](#)) – антропогенний ландшафт, природна рослинність якого на переважній частині замінена [агробіоценозами](#). Історія розвитку А. була історією знищення лісів, степів, луків. Згідно з сучас. наук. поглядами, А. розглядають як цілісну природно-вироб. геосистему (агрогеосистему), в якій усе взаємопов'язане і має вплив на продуктивність с.-г. культур. Сучасне с. госп-во охоплює значні території, с.-г. заходи з кожним роком розширюються за розмахом і глибиною впливу на природні ландшафти. Найважливішою характеристикою змін, які відбуваються, є забезпечення макс. продуктивності с.-г. культур. Крім того, А. характеризуються істот. перебудовою всього природ. комплексу. Найбільші зміни у фітосфері: малопродукт. дикі рослини замінено високопродукт. культурами, виведено нові форми й сорти, однак рослин. покрив стає одноманітним. Із представників природ. рослинності найкраще зберігаються бур'яни, які завдають шкоди с. госп-ву. Для підтримання популяції культурофітоценозів проводять систему агротех. і меліор. заходів, що спричиняють потужну трансформацію компонентів первин. ландшафту. А. істотно порушили природ. біотичний кругообіг: до ґрунту вертається лише незначна кількість продуктів біомаси, більша частина її виноситься із збір. урожаєм. Істот. і різноманіт. є вплив А. на земел. ресурси. Стан земель при цьому залежить від характеру, форм, напрямів госп. діяльності. Землі с.-г. призначення зазнають таких видів впливу: оранка, осушення, зрошення, робота с.-г. техніки, випас, застосування добрив, пестицидів, вапнування тощо. Важлива особливість А. – культурні ґрунти, утворення яких відбувається не лише як спрямов. процес впливу з метою підвищення їх продуктивності, а й як стихійне явище, що зумовлює несприятливі зміни через недосконалість агротех. прийомів. Тому в А. поряд із культур. ґрунтами, що відрізняються від первинних підвищ. вмістом гумусу і рухомих пожив. речовин, поліпшеними водно-фіз. властивостями та морфол. характеристиками і в підсумку – підвищ. продуктивністю, є виснажені ґрунти, для яких властиве погіршення первин. характеристик. В А. істотно змінюються всі параметри мікроклімату, особливо це стосується великих цілковито знелісених територій. Динам. стійкість А., на відміну від ландшафтів природно саморегульованих, істотно послаблена у зв'язку з повною чи частк. антропоген. зміною біоти, порушенням вод. і терміч. режимів, процесів ґрунтоутворення, біохім. кругообігу. Це спричинює деструкт. явища на с.-г. землях: ерозії, вторинне засолення ґрунтів, осолонцювання, порушення ґрунт. структури,

пересушення, заболочення ґрунтів, забруднення ґрунтів і вод тощо.

Рекомендована література

1. Аграрно-рекреационные зоны в Украине: Социально-экологическое обоснование планировки и развития. Д., 1998;
2. Бурда Р. І. Загроза збереженню флористичної різноманітності агроландшафтів в Україні // Агроекологія і біотехнологія: Зб. наук. пр. Вип. 2. К., 1998;
3. Моклячук Л. І., Кавецький В. М. та ін. Екотоксикологічна оцінка небезпечності вмісту поліхлорованих діоксиноподібних сполук в агроландшафтах України // Там само;
4. Леонець В. О. Еколого-економічне обґрунтування створення стійких лісостепових агроландшафтів в умовах реформування земельних відносин // ВАН. 1998. № 11;
5. Макаренко Н. А., Буожис А. О. та ін. Інтегральна система оцінки небезпечності важких металів у агроландшафтах // Агроекологія і біотехнологія: Зб. наук. пр. К., 1998;
6. Потапенко В. Г. Типологія та Г/С-моделювання агроландшафтів // Укр. геогр. журн. 1998. № 3;
7. Булыгин С. Ю., Можейко Г. А. и др. Учет периодичности повторения влажных лет при создании почвоохранных агроландшафтов // Агрохімія і ґрунтознавство: Міжвід. темат. наук. зб. К., 1998. № 59.

Бібліографічний опис:

Агроландшафт / С. А. Генсірук, І. П. Соловій // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-42588>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).